

Informe sobre el paper de les empreses en la cooperació internacional catalana

Amb l'objectiu de reflexionar sobre l'aportació que les empreses fan a la cooperació internacional catalana i específicament sobre el paper de les empreses en la Visió 2030, l'associació empresarial Respon.cat i el Consell de Cambres de Comerç han organitzat un espai de trobada i han elaborat les conclusions que s'aporten tot seguit.

L'acte ha tingut lloc dilluns 26 de novembre a l'Escola Superior de Comerç Internacional (ESCI) de la UPF.

Les pimes també són actors del desenvolupament sostenible en el context internacional

- La internacionalització creixent de les empreses catalanes obre espais per a gestionar una responsabilitat social centrada en models de negoci responsable.

- La relació entre empreses i ONG ha experimentat una gran evolució cultural i la filantropia és una pantalla passada davant les aliances amb sentit estratègic.

- Les pimes no han de tenir por a concebre

el negoci com una oportunitat de cooperació partint de la creació simultània de valor econòmic i social.

Narcís Bosch, director gerent del Consell de Cambres de Catalunya, explica que aquesta reunió forma part de les accions que porta a terme normalment Respon.cat però que també s'inscriu en el procés participatiu per elaborar el nou pla de cooperació internacional i poder visualitzar el paper que hi tenen les empreses catalanes. El Consell de Cambres participa a la comissió governamental sobre la cooperació catalana i sempre hi ha defensat el paper del món empresarial a la

cooperació. És bo que oferim aquesta visió de l'aportació que dia a dia fan moltes

empreses en el context internacional, que és important que ho facin amb responsabilitat i transparència.

La Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament han promogut un procés participatiu per construir l'anomenada Visió 2030. Des de Respon.cat i el Consell de Cambres hem volgut aprofitar aquesta iniciativa com una oportunitat per sumar les empreses al debat i recollir també la seva opinió sobre quin paper poden tenir en l'estratègia catalana de cooperació al desenvolupament i en l'assoliment de l'Agenda 2030. De fet, en la mateixa construcció dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (Agenda 2030) les Nacions Unides interpel·len no només els governs i les administracions públiques, sinó també la ciutadania, les entitats del tercer sector i el sector privat. La finalitat és generar un espai de diàleg entre actors que des del 2015 compartim una agenda comuna.

Manel Vila, director general de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, agraeix que es doni resposta a les expectatives que s'han aixecat amb aquest procés. Les polítiques de cooperació des de Catalunya ja tenen molts anys, tant des del Govern com sobretot des del món municipalista. Tenim

una llei catalana de cooperació des del 2001 i una Agència Catalana de Cooperació des del 2003, i es va definir que calia planificar a quatre anys vista, fet que ha facilitar fer programes més estables de cooperació amb cercant els pàrtners adequats. Ara s'acaba el Pla director vigent i cal definir el nou per al 2019-2022. Donades les circumstàncies polítiques el període de debat ha estat més just, però s'ha volgut fer una mirada més llarga posada en el 2030 incloent-hi l'Agenda global i els ODS, tot i que el Pla finalment sigui de 4 anys com marca la Llei.

S'ha trencat la idea que la cooperació sols la fan les ONG i avui, amb el nom que li vulguem donar, la cooperació la fan tots els agents. Abans s'havia discutit si les universitats i els sindicats eren actors de desenvolupament, que avui ningú dubta, i ara també obrim el concepte a les empreses.

Quan s'aproven els vuit Objectius del Mil·lenni, en les reflexions que hi ha a final del sXX s'aproven i s'encarrega als estats que facin tot el possible perquè al 2015 es compleixin. Quan es va fer la reflexió al 2013 i 2014, el canvi és que se n'havien de responsabilitzar tant governs com ONG, empreses i ciutadania.

Avui es tracta que puguem elaborar conclusions que puguin ser incorporades a la Visió 2030. Ja no es parla de Nord i Sud o de països en desenvolupament, tanca la idea de donant-receptor, i fins i tot promou el que seria cooperació Nord-Nord o Sud-Sud.

La contribució catalana que es fa a tercers països en matèries com sanitat, desenvolupament urbà, educació, són importants i ens podem sentir orgullosos, i la resposta quan demanem implicació sempre és positiva, per exemple quan es demanen voluntaris entre el funcionariat per anar a fer alguna acció. Una de les novetats que s'han donat aquests darrers anys és que avui dia ja no es parla de quants diners podeu posar en aquest projecte sinó si podem enviar un funcionari allà o rebre

un funcionari aquí per capacitar-lo. Cert que tot són diners però és un altre enfocament.

Sempre ha parlat de necessitat de tenir en compte les empreses en les accions de cooperació. Per exemple, quan va portar el Districte 12 des de l'Ajuntament de Barcelona, a Sarajevo, els va dir que totes les compres que fos possible es farien localment, però les que no fos possible trobar proveïdors locals, es faria la compra a Catalunya, i per això es van construir 2.000 apartaments que tenen tota la línia blanca produïda per l'empresa catalana Roca.

Després de les presentacions de casos, **Vila** ha volgut convidar les empreses a fer un pas més en l'RSE en el sentit de la cooperació, i sense tenir por a obrir-se a poder crear activitats de negoci que puguin tenir impacte social. No hi ha d'haver actitud d'inseguretat per crear un plus de negoci a partir de les activitats que es porten a terme. Per exemple, aprofitant que la cooperació catalana té molta relació amb el procés de pau de Colòmbia, exguerrillers han vingut aquí per conèixer les cooperatives agrícoles per muntar-ne allà i ara igualment volen treballar el turisme de pau, cosa que pot propiciar activitat de negoci.

L'articulació de l'agenda global i l'agenda local de l'RSE

Carla Cordoncillo, de Respon.cat, ha presentat els [ODS](#) explicant que apel·len les empreses i ha explicat el projecte [Focus de l'RSE a Catalunya](#) com a manera d'articular l'agenda global i l'agenda local. Focus pretén ser una agenda dinàmica que es pugui anar actualitzant. **Cordoncillo** ha mostrat la [correlació entre els 17 ODS globals i els 8 Focus locals](#).

A continuació s'ha tractat sobre el paper de les empreses en l'assoliment de l'Agenda 2030 a partir de la presentació de diverses bones pràctiques en la gestió dels ODS

Clara Rabat, responsable de comunicació de la Fundació GAES, ha explicat la seva contribució als ODS centrant-se en la cooperació internacional. La seva activitat solidària ja té més de 22 anys i està molt assentada a la companyia; inicialment era un departament dins de GAES de la mà de M. José Gassó, però actualment ja són una fundació. Internament tenen pràctiques de conciliació de la vida laboral i familiar o altres pràctiques com l'assegurança mèdica o el tiquet menjador per assegurar el millor benestar. El 1996 es va iniciar la línia de cooperació i han portat a terme 88 viatges solidaris -uns 10 per any- en col·laboració amb entitats socials, i que han servit per adaptar milers d'audiòfon. Donar un audiòfon no té sentit si no se'n fa una adaptació. Un dels projectes més interessants és el que es fa a Anantapur, amb la col·laboració de la Fundació Vicenç Ferrer, i que fa possible que gràcies als audiòfons puguin aprendre

a parlar. Els metges de Sant Joan de Déu també hi van per formar els metges locals. Un altre projecte és amb col·laboració amb la Casa del Tibet, on es van fer revisions a escoles, convents, llars d'avis i al palau del Dalai-Lama.

Felisa Palacio, Tarannà Viatges amb Sentit, una agència de viatges que fa més de 25 anys que treballen des de Barcelona. Considera que els ODS han arribat en un bon moment i suposen un repte global al qual tothom s'hi ha de sumar. Fan molt èmfasi en els punts rellevants com el bon govern, els drets humans i les matèries clau. Quan van començar, van identificar els ODS que més afectaven el seu core business de les agències de viatges (8, 12, 13, 14, 15 i 17) i quatre més de compromís social actiu (1, 2, 3 i 4). Van veure que una cosa era el nivell intern de l'empresa i l'altra l'activitat internacional, com per exemple la igualtat de gènere, que és molt diferent. I per això van identificar els que afectaven internament, on inclouen l'ODS5.

En l'etapa actual estan desenvolupant fites concretes, almenys una per cada ODS. No és fàcil baixar els ODS a la realitat d'una pime. Han creat una comissió interna per treballar-ho i elaborar les fites adequades. Per exemple, pel que fa a la salut, ho han vinculat als equips intern.

Un dels enfocaments més rellevants per a Tarannà és respecte la cadena de proveïment, on han sensibilitzat les persones amb qui treballen arreu del món, fet que no és fàcil pels diferents contextos culturals i desconeixement sovint de què és la sostenibilitat. Tenen tres nos: corrupció, turisme sexual...

No és fàcil tampoc amb els clients locals, ja que la gent espera molts papers i marxandatge i ells ho eviten. Disposen d'una eina ODS al seu web per identificar quines són les matèries prioritàries per a una agència de viatges i també hi tenen una calculadora de CO2. Són membres de FAADA, no fan excursions amb animals en captivitat i estan canviant els hàbits de consum. Han fet més de 130 projectes socials en 25 anys.

David Camps, de DKV Assegurances, explica que per sector enfoquen prioritàriament l'ODS 3, de Salut. Una de les matèries que han abordat molt és la discapacitat, fet que va lligat amb la creació fa anys de la Fundació Integràlia, que és independent de la companyia. De les 9 persones inicials per a fer el centre de trucades de DKV ara ja són 476 persones arreu de l'Estat. Un altre tema relacionat és com els temes ambientals afecten la salut, i han fet estudis amb ECODES i també amb GAES, per exemple. El tema envelliment actiu també l'han estat abordant. I el quart seria la prevenció de l'obesitat infantil, que ja afecta 1 de cada 4 nens a l'estat espanyol i tenen un projecte compartit amb Ajuda en Acció en l'àmbit escolar i ara van abordant el desenvolupament comunitari. Respecte a l'ODS 13, compensen emissions amb ECODES i tots els edificis de la companyia tenen els estàndards més alts de reducció de CO2 i d'estalvi energètic

Pel que fa a l'ODS 17 consideren que els és molt rellevant perquè treballen amb moltes aliances perquè creuen que sols així podran generar un impacte rellevant. Fa temps que no parlen d'RSE sinó de negoci responsable per posar l'èmfasi en el fet que afecta totes les àrees de l'empresa. Per exemple, com el departament actuarial o qualsevol altre pot incorporar criteris d'RSE. La idea de fons és crear valor compartit, i voldria explicar a les empreses que això ho fan en gran mesura dialogant amb tots els grups d'interès. Per exemple, fan reunions on comparteixen tres reptes estratègics i tenen tota una jornada de cocreació perquè els puguin ajudar a millorar. És una acció que reclama generositat i que és molt productiva.

Entre les altres accions que fan relacionades amb l'ODS 17, tenen una convocatòria de subvencions on les ONGs presenten projectes i la gent vota, i han destinat més d'1M€ per a més de 160.000 beneficiaris des del 2006.. També donen suport al Giving Tuesday.

Convoquen els Premis de Medicina i Solidaritat, amb cinc edicions ja, on hi ha hagut 1.150 candidatures, 20 projectes premiats i 185.000 euros aportats. Fa vint anys que tenen una aliança per a la cooperació internacional amb Intermón Oxfam, que va permetre entre d'altres contruir un hospital a Equador o altres campanyes com el patrocini del Trailwalker. La Fundació Integràlia impulsa un programa de cooperació al desenvolupament a partir de la transferència de coneixement, capacitant formadors i fent projectes d'inserció laboral a persones amb discapacitat a Colòmbia, Perú i l'Índia. Les microassegurances és un projecte molt interessant perquè connecta amb el negoci. Es va fer a Quito i no hi havia benefici per a la companyia, i incloïa fons d'emergències (epidèmies) i fons solidari per a famílies.

Camps ha aprofitant per fer algunes reflexions finals. Sempre hi ha d'haver en el sector empresarial una coherència, especialment en certs sectors que tenen grans impactes. Han de mesurar l'impacte que generen, i això és el més important abans de fer cap acció social o dedicar-se a la filantropia. En el seu cas no els afecta perquè operen a l'estat espanyol però sí a altres empreses del grup.

Cada cop més l'estratègia de RSC i d'Acció Social ha d'anar alineada amb l'estratègia de negoci, tal com ha dit el director general de Cooperació. Cal superar la lògica de la filantropia, que és una pantalla superada, i cercar projectes de partenariat des de l'inici, si bé no és fàcil que sempre hi hagi permeabilitat per part de les ONG davant les empreses. Sovint la transferència de coneixement dona resposta a una de les principals mancances, capacity building. A més les empreses poden ser mobilitzadores tant de grups d'interès com de recursos econòmics o canals de comunicació, per exemple.

Xavier Carbonell, director de la Càtedra MANGO d'RSC a ESCI-UPF, aborda la responsabilitat social de les empreses en la globalització i se centra en la presentació de l'estudi "Aspectes de responsabilitat social a incorporar a les pimes davant d'un procés d'internacionalització". Aquest estudi es va fer fa tres anys per al Consell de Cambres i en pocs dies es penjarà una versió actualitzada al web. Cal tenir en compte el pes de les pimes: el 98,9% de les empreses catalanes són pimes i generen el 67,9 de la riquesa.

No tindria gaire sentit abordar aquesta RSE en el context internacional si l'empresa no està gestionant prèviament l'RSE a nivell local. D'altra banda, les pimes tenen una visibilitat menor però en la mesura que s'internacionalitzen i generen aliances, es troben que els seus impactes poden generar més rellevància pública.

La guia fa una classificació dels riscos i preveu una anàlisi específica dels riscos d'RSE i de les mesures a prendre dins de l'operativa general d'una pime davant el repte de la internacionalització.

Finalment, ha tingut lloc un col·loqui moderat per **Josep Maria Canyelles**.

Com a resum, s'han situat

1. Elements de context

- Creixent internacionalització de les pimes, fet que genera riscos i oportunitats pel que fa al desenvolupament sostenible
- Compromís amb els ODS, que ha de ser no sols corporatiu sinó de país
- Exigència creixent per part de consumidors i partners, però poc coneixement encara dels ODS
- Exigències legals creixents (rendició de comptes en matèria de drets humans...)
- Disgregació d'actors o impulsors de l'RSE

2. Relació empreses-ONG

- Hi ha hagut una gran evolució cultural. La filantropia és una pantalla passada
- S'està passant d'una RSE reactiva a una RSE més estratègica
- Caldria generalitzar la gestió de l'RS de les ONG perquè compreguessin millor què implica en una organització i millorar les oportunitats de col·laboració
- Cal evitar la simplificació maniquea. No es pot generalitzar a totes les empreses o a totes les ONG
- S'estan difuminant les fronteres entre organitzacions lucratives i no lucratives.
- L'empresa que vol fa accions de cooperació al marge dels canals oficials

- Les relacions amb ONG en el context internacional permet anticipar les relacions amb la comunitat abans de l'expansió de l'empresa

3. Pensem

- Els ODS i l'RSE faciliten la innovació
- Són una oportunitat de negoci. Passar del "no es pot fer" a aprofitar la sostenibilitat
- L'inductor (driver) és el negoci però suposen un valor afegit
- Convé començar pel propi negoci i anar avançant gradualment
- El repte és el consumidor final
- Altres matèries han anat apareixent com la Salut i Seguretat però l'RSE afecta l'estratègia

4. Ens cal / proposem

- Lideratge i experts a les pimes
- Capacitats i recursos, guies...
- Punt públic de consulta
- Espais d'intercanvi (Respon.cat...)
- Programes per a pimes (RSE.Pime...)
- Major dimensió pública, mitjans de comunicació.
- Bons d'inversió en organismes multinacionals de cooperació orientats als ODS

Barcelona, 26 de novembre de 2018

Publicat al web de Respon.cat: <https://www.respon.cat/2018/11/27/les-pimes-tambe-son-actors-del-desenvolupament-sostenible-en-el-context-internacional/>